

Харківська обласна спеціальна гімназія-інтернат для сліпих дітей ім. В.Г. Короленка 1991-2010 р.р.

У 1991 році школа отримує нову назву і новий статус: Харківська обласна спеціальна гімназія-інтернат для сліпих дітей імені В.Г. Короленка. В ці роки гімназія стала домівкою для учнів з 17 областей України та справжньою лабораторією тифлопедагогіки. Про результативність методичної роботи в гімназії говорять факти: створені численні методичні розробки, збірники, авторські програми. Роботи вчителів гімназії кожного року отримують дипломи на обласному педагогічному ярмарку.

Головна мета гімназії - забезпечення розвитку особистості дитини, розкриття і повна реалізація його потенційних можливостей, талантів, формування громадянина України. Саме життя поставило необхідність пошуку нових форм роботи, оригінальних методик на основі педагогічної науки і соціальних завдань.

З 1993 року проблемною темою педагогічного колективу була й залишається тема: «Соціалізація особистості незрячої дитини в системі комплексної реабілітації».

Підсумок 5-річної роботи педагогічного колективу - 1998 р. узагальнення досвіду роботи обласним інститутом удосконалення вчителів, Міністерством освіти України з даної проблеми. Слова реабілітації й адаптації тісно зв'язані. До теми, з якої узагальнювався досвід, педагогічний колектив ішов великою, клопіткою роботою.

Директор гімназії Білоусов О.М.

Не з нуля починалась робота навчального закладу нового типу:

Була історія установи. Був сформований колектив однодумців зі своїми традиціями, педагогічними знахідками й технологіями. Були працездатні, творчо мислячі й небайдужі до роботи заступники. Були і є діти-інваліди I-II групи по зору, з 56 супутніми захворюваннями, що жадають одержати освіту й по закінченню гімназії бути на рівні своїх однолітків.

Не було й немає: елітних батьків, що намагаються дати гімназичну освіту. Не було можливості відбору дітей. Був утриманський, споживчий настрій батьків, дітей.

Раніш орієнтація йшла на працевлаштування в системі ВОСа й УТОСа. Життя поставило нові завдання. Система УТОСів і ВОСів після розпаду СРСР була знищенана. Статус гімназії дозволив переорієнтувати дітей на нові професії. У переліку професій, які одержують випускники: психолог, соціолог, юрист, дефектолог, програміст і т.д.

Навчальна робота

Головною метою гімназії-інтернату є забезпечення всебічного розвитку особистості дитини, виховання на основі розкриття, повної реалізації її потенційних можливостей, розумових і фізичних здатностей, талантів, виховання моральних якостей, формування громадянина України, інтеграція інвалідів по зору в соціальне середовище.

Гімназія-інтернат, скоріше гімназія комплекс, мала наступну структуру. Система навчання в гімназії-інтернаті являла собою мережу інтегрованих між собою підрозділів:

- дошкільне відділення;
- початкова школа (1-4 класи) - I ступень;
- основна школа (5-10 класи) - II ступень;
- старша школа (11-12 класи) - III ступень;
- гімназичні класи (5-12 класи).

Навчання й виховання, орієнтовані на максимальну підготовку до самостійного життя в соціальних умовах, що змінилися, навичок до

оволодіння надалі спеціальністю, яка давала можливість працювати в соціумі.

школі

Урок читання у початковій

літератури

У кабінеті української мови та

Таким чином, навчання в гімназії здійснювалось за такими напрямками:

- суспільно-гуманітарний;
- природничо-математичний;
- музикально-естетичний;
- технологічний.

Навчальний план старшої школи, складений з урахуванням можливостей незрячих, їхнього подальшого навчання й спеціалізації, конкретизувався в окремі профілі навчання:

- суспільно-гуманітарний напрямок - в історико-філологічний профіль;

- природничо-математичний напрямок - у природничо-математичний профіль;
- технологічний напрямок - в інформаційно-технологічний профіль;
- музично-естетичний напрямок - у музикально-естетичний профіль.

Заняття в кабінеті фізики

В основі відновлення змісту освіти важливе місце займала проблема інтеграції як способу розвитку незрячого. Предмети інваріативної і варіативних частин доповнені більшим блоком корекційно-розвиваючих занять (лікувальна й адаптована фізкультура, ритміка, соціально-побутова орієнтація, орієнтування в просторі, корекція).

Разом з новим змістом освіти в практику роботи вчителів (вихователів) активно увійшли нестандартні уроки й інтерактивні форми навчання, рольові й ділові ігри, уроки-дослідження, уроки-подорожі, зустрічі за «круглим столом», які дозволяли реалізувати індивідуальні можливості учня, та носили предметно-практичну спрямованість, розвивали нове мислення дитини й учителя.

Результатом спільної діяльності гімназії-інтернату й лабораторії тифлопедагогіки Інституту Спеціальної Педагогіки АПН стали дві програми: «Комплексна реабілітація незрячих учнів на уроках корекції, соціально-побутової орієнтації й орієнтування в просторі» (1-4 класи; 5-9 класи).

При гімназії-інтернаті працює філія Малої генетичної академії під керівництвом директора Інституту Клінічної Генетики та пренатальної діагностики, члена-кореспондента НАНУ, д.м.н., академіка, професора Гречаниной О.Я.

Гімназія співпрацює з кафедрою валеології ХНУ ім. В.Н.Каразіна під керівництвом професора, д.б.н. Гончаренко М.С. У 2006 році було проведене навчання 20 учнів гімназії-інтернату за фахом «Молодша медична сестра-валеолог по догляду за хворими». Всі учні одержали посвідчення за фахом.

Понад 15 років здійснюється тісне співробітництво із представниками Американської Ради з освіти. Завдяки цьому учні гімназії, починаючи з 1996 року, одержали гранти на навчання в США. Щороку учні з гімназії успішно представляють гімназію в різних куточках Америки.

Починаючи з 2004 навчального року, учні гімназії беруть участь у міжінтернатних та обласних олімпіадах з предметних базових навчальних дисциплін і одержують дипломи переможців різних ступенів.

Учні гімназії беруть участь у Міжнародному конкурсі з української мови ім.П.Яцика й займають там призові місця; у Всеукраїнському конкурсі учнівської творчості в номінації «Література» У 2006 році брали участь в обласному конкурсі з енергозбереження, зайняли I місце серед шкіл міста.

Навчання - це напружена робота, що готує незрячих дітей до життя.

Методичні розробки вчителів та вихователів гімназії

Виховна робота

Навчання й виховання є взаємозалежними складовими єдиного педагогічного процесу, які доповнюють одне одного. Виховна робота в гімназії спрямована на формування мотиваційно-ціннісної сфери особистості незрячої дитини.

Формування особистості незрячої дитини відбувається через весь процес життєдіяльності школи, заснований на загальноприйнятих нормах моралі, але зі своїми законами, порядками, традиціями. У школі разом з адміністрацією, педагогами працює шкільне самоврядування.

Учнівське самоврядування в гімназії має на меті включення школярів у різноманітну, глибокозмістовну діяльність. Його важливий принцип „самостійно вирішили - самостійно зробили - самостійно відповідаємо”. Система самоврядування має потребу в чіткому взаємозв'язку органів учнівського самоврядування, класів із загальношкільними. Аналіз функціонування органів самоврядування дає можливість виділити основні напрямки діяльності: організаторську, комунікативну та ін. Ці види діяльності тісно пов'язані між собою і взаємозалежні.

Засідання Малої Ради гімназії

Проаналізувавши досвід роботи учнівського самоврядування інших шкіл, приходимо до висновку, що найкращою формою самоврядування гімназії є Мала Рада, тому що в гімназії працює педрада, опікунська рада, методична рада, рада школи. Через ради вирішуються всі важливі питання

життєдіяльності школи. Вищим органом Малої Ради є учнівська конференція, на якій затверджуються положення про учнівське самоврядування, обирається склад ради, визначається його структура й термін повноваження, приймається звіт про роботу. До малої учнівської ради входять по 1-2 представники 5-12 класів, які очолюють учнівські центри.

Поряд з Малою радою гімназії - іншою громадською організацією є - земляцтва. Діти в гімназії-інтернаті вчаться з 15 областей України.

При гімназії працює 15 гуртків, один з них клуб „Короленківець”. Разом з керівником музею Морозовою М.П. члени клубу є ініціаторами підтримки й проведення різних республіканських, обласних, шкільних акцій.

Заняття клубу

«Короленківець», керівник Морозова М.П.

Загальношкільна операція „Турбота” є справою честі кожного гімназиста. У рамках цієї операції вивчається не тільки історія школи, але й підтримуються тісні зв'язки з колишніми працівниками гімназії, її випускниками, ветеранами війни й праці мікрорайону. Членами клубу створюється книга „Подолання”, де досліджено життєвий шлях багатьох ветеранів школи й мікрорайону. Результати дослідницької роботи членів клубу оцінені республіканською організацією краєзнавців. З 2005 року він носить почесне звання «Зразковий музей МОНУ». Всі колективні, творчі заходи, республіканські операції, науково-практичні конференції проводяться на базі музею.

У філії дитячої музичної школи ім. М. Коляди вчиться 120 гімназистів. Вони безкоштовно опановують техніку гри більш ніж на 10 музичних інструментах, вивчають основи музичної грамоти, поринають у чарівний світ музики. Всі творчі колективи (ансамбль бандуристів, гітаристів, струнний ансамбль) стали лауреатами міжнародних, республіканських і обласних фестивалів і конкурсів. Два колективи - хор і духовий оркестр - носять почесне звання «Зразковий творчий колектив МОНУ».

Музика є способом реабілітації незрячих. Вона сприяє:

- розвитку емоційно-вольової сфери,
- виробленню комунікативних навичок,
- вихованню естетичного смаку,
- одержанню в стінах школи спеціальності настроювача музичних інструментів і надалі одержання спеціальності музичного працівника.

Гордістю гімназії є танцювальний театр «Клас» та танцювальний колектив «Натхнення». Учасники колективу багаторазові лауреати міжнародних, обласних і республіканських фестивалів.

Виступ танцювального колективу

Понад 15 років у гімназії працює літературна студія. П'ять її вихованців стали членами спілки письменників. Щорічно випускається загальногімназичний рукописний журнал „Джерельце”. Керівник студії В. С.

Бойко піклується про своїх вихованців, про їхній саморозвиток і самореалізацію.

Літературна студія, керівник

Бойко В.С.

Розвитку пластики руху й емоційно-вольової сфери незрячої дитини сприяє й організація фізичного виховання й загартовування. Ранок щодня починається з фізичної зарядки на вулиці, після занять діти займаються плаванням, голболом, шахами, шашками, аеробікою, легкою атлетикою, дзюдо у двох спортивних школах. П'ять учнів стали членами збірної команди України з голболу й легкої атлетики.

Гімназія-інтернат зайняла почесне друге місце в республіканському огляді «Школа сприяння здоров'ю». Тісне співробітництво з обласним Центром розвитку людини дає можливість нашим вихованцям спілкуватися зі своїми однолітками гімназії № 6, гімназії «Очаг», реабілітаційним центром міста й інших шкіл міста. Питання гендерного, сімейного виховання вирішуються через роботу Школи репродуктивного здоров'я. Заняття в цій школі ведуться кращими психологами, сексопатологами області.

В організації навчально-виховного процесу співробітничасмо з 11 ВУЗами різного рівня акредитації України й ближнього зарубіжжя.

Аналіз результативності гімназичного періоду показав:

- 297 учнів закінчили школу, з них:
- 28 із золотою медаллю;
- 14 зі срібною медаллю;

навчаються:

- ВУЗи - 170 чоловік;
- Медичні училища - 60 чоловік;
- Пед. коледж, технікуми - 12 чоловік;
- Аспірантура - 6 чоловік;
- працевлаштувалися - 131 чоловік, з них на УТОС - 40 чоловік.

Науково-методичне забезпечення навчально-виховного процесу

Методична робота в гімназії-інтернаті спрямована на створення життєздатної системи безперервного навчання й виховання для забезпечення можливостей постійного самовдосконалення, формування інтелектуального й культурного потенціалу кожної особистості.

У зв'язку із цим одним із пріоритетних напрямків у роботі закладу є виховання учня як громадянина України, вільної, демократичної, життєво й соціально компетентної особистості, здатної здійснювати самостійний вибір і приймати відповідальні рішення в різних життєвих ситуаціях.

У гімназії-інтернаті розроблено й організовано систему підвищення педагогічної майстерності вчителів і вихователів; науково-методичні кафедри і творчі групи учителів та ін.

Науково-методичні кафедри забезпечують навчально-виховний процес новим змістом, приділяючи особливу увагу науково-дослідній роботі вчителів, узагальненню й поширенню передового педагогічного досвіду, удосконаленню науково-методичної майстерності.

Кафедри працюють у тісному контакті з педагогічною радою й психолого-педагогічною службою гімназії. Крім предметних кафедр у гімназії-інтернаті діють такі форми методичної роботи:

- інформаційно-методичний центр;
- школа починаючого тифлопедагога;
- творча лабораторія із проблем викладання спеціальних дисциплін;
- психолого-педагогічний семінар;

- конференції й педагогічні читання.

Налагоджено співробітництво гімназії-інтернату з інститутом спеціальної педагогіки АПН України, інститутом корекційної психології і педагогіки Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова, Харківським обласним науково-методичним інститутом безперервної освіти.

Спільна діяльність із цими установами спрямована на розробку й апробацію навчальних програм за спеціальними дисциплінами, проведення педагогічної практики на базі гімназії.

Проводиться активна робота з підготовки багатьох нормативних документів, апробація наробок учених і власних наробітків, створення нових оригінальних програм і навчальних посібників для сліпих учнів; розробка науково-методичних посібників для вчителів спеціальних шкіл для дітей із глибокими порушеннями зору.

3-5 травня 2006 року на базі гімназії відбувся Перший Всеукраїнський з'їзд тифлопедагогів України (Тифлопедагогіка України: витоки, сьогодення та перспективи розвитку). Було створено Всеукраїнську громадську організацію «Асоціація тифлопедагогів України». Президентом асоціації було обрано завідувача кафедри тифлопедагогіки ІСКП НПУ ім. М.П. Драгоманова Синьову Є.П., віце-президентом директора гімназії Білоусова О.М.

Разом з педагогами учні гімназії, залучаються до спільної науково-дослідної діяльності. Вони беруть участь і стали дипломантами щорічних науково-технічних конференцій «Гагарінські читання», науково-практичних конференцій «Культурологія та екологія рідного краю», «Актуальні питання історії та культури України». Участь учнів гімназії у цих заходах поряд з учнями ліцеїв дозволяють вирішувати завдання адаптації й соціалізації особистості в сучасних умовах.

Педагогічний колектив постійно бере участь у Республіканських і Міжнародних конференціях з питань фахової освіти дітей з порушеннями зору.

Здійснюється цільове навчання з проблемних питань спеціальної освіти, із запрошенням учених, фахівців Києва, Москви й інших міст СНД. (В.З.Денискіна, Москва).

Кваліфікація педагогів показує, що з 72 педагогів: спеціалістів вищої категорії - 25, зі званням «Учитель-методист» - 20, «Вихователь-методист» - 20, «Відмінник освіти України» -30.

Троє вчителів - лауреати й переможці конкурсу «Вчитель року» (1994, 1996, 2000р.), 1998 р. - класний керівник року.

Діагностичні, організаційні, навчальні, корекційно-розвиваючі й реабілітаційні методи дозволяють колективу успішно здійснювати диференціацію, різну комбінацію навчально-виховних індивідуально-розвиваючих систем, розробку та впровадження інноваційних технологій інтегрованого типу.

З метою посилення соціального захисту й підтримки дітей і молоді із проблемами зору, поліпшення якості їхньої освіти й сприяння їхньої інтеграції в суспільство, пропонуємо модель інноваційної установи освіти, що передбачає індивідуальний підхід і кваліфіковану допомогу дітям з порушеннями зору, починаючи з раннього віку до придбання професії, згідно індивідуальних програм реабілітації - багаторівневий навчально-виховний комплекс «Коледж - гімназія-інтернат із центром ранньої реабілітації для дітей з порушенням зору».

У вересні 2010 року гімназія отримала новий стаус - Комунальний заклад «Харківський загальноосвітній спеціальний навчально-виховний комплекс для дітей з вадами зору ім. В.Г. Короленка» Харківської обласної ради.